

'Dit zijn geen ex-daklozen maar gewoon nieuwe inwoners van Houten'

Living Lab 'Eerst een Thuis' sluit goed aan bij sociale koers van de gemeente Houten

'Veertigduizend daklozen in Nederland: dat mag niet en dat kan niet!' Het is een uitspraak van voormalig staatssecretaris Paul Blokhuis die Ineke Kosterman gebruikt om aan te geven waarom zij zich als beleidsadviseur bij de gemeente Houten hard maakt voor de huisvesting van mensen uit deze doelgroep. Eind 2021 kregen de eerste twee ex-daklozen via het Living Lab-project Eerst een Thuis een zelfstandige woning in Houten. "Het woord ex-daklozen gebruiken wij niet meer, hoor", stelt Kosterman. "Dit zijn gewoon nieuwe inwoners van Houten."

'Gewoon' klinkt eenvoudiger dan het in de praktijk is om zelfstandige woonplekken te realiseren voor mensen van wie het leven flink ontwricht is geraakt en die op straat zijn beland. Zeker in een tijd waarin het tekort aan sociale huurwoningen groot is. Wat in Houten hielp was dat de wethouders Jan Overweg (Sociaal domein) en Hilde de Groot (Wonen) net als Ineke Kosterman de sterke ambitie koesterden een steentje bij te dragen aan de huisvesting van deze kwetsbare doelgroep. "Al vrij snel nadat we van Eerst een Thuis hoorden, stonden alle seinen op groen om hier mee aan de slag te gaan", vertelt Ineke Kosterman. "Ik ben vanaf de start van het project in de regio Utrecht in de ambtelijke denktank gaan meedraaien namens de regio Lekstroom. En voor het realiseren van woonplekken in Houten heb ik contacten gelegd met mogelijke samenwerkingspartners,

onder meer woningcorporatie Viveste en zorgaanbieder Lister. Met hen hadden we als gemeente al een goede basis voor samenwerking, onder meer in het succesvolle gemengd wonen-project De Molen in Houten."

Contingent-afspraken

Na een brede verkenning van de mogelijkheden, besloten de partners in het voorjaar van 2021 in te zetten op twee losse woonplekken in de wijk. "Deze vorm van gespikkeld wonen, waarbij de nieuwe inwoners zo zelfstandig mogelijk - met ambulante begeleiding - een plek krijgen tussen bestaande buurtbewoners, leek het snelst te realiseren", vertelt Ineke.

"Viveste ging direct aan de slag en kwam na de zomer al met het goede nieuws dat ze voor het eind van het jaar twee woonplekken konden bieden." Wel was de vraag hoe de instroom van de twee nieuwe inwoners zich verhoudt tot de contingent-afspraken die centrumgemeente Utrecht heeft met gemeente Houten en zorgpartij Lister. Volgens dat contingent stelt Houten jaarlijks 17 woningen beschikbaar voor mensen die uitstromen vanuit begeleidingstrajecten bij Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. De reservering van twee Living Lab-woonplekken betekende twee plekken minder voor uitstromers van Lister.

“Dat was samen met Lister even zoeken, maar dankzij de sterke gezamenlijk drive om in Houten onze verantwoordelijkheid te pakken voor een regio-breed probleem, zijn we daar goed uitgekomen.”

Duurzaam en veilig thuis

Lister zag een duidelijke rol voor zichzelf weggelegd, vanuit een jarenlange ervaring met (woon)begeleiding van psychisch kwetsbare mensen én een sterke verbondenheid met het lokale ondersteuningsnetwerk. Ineke Kosterman: “In Houten hebben we al veel ervaring met mensen die vanuit Beschermd Wonen uitstromen naar een zelfstandige woonplek. De doelgroep van ex-daklozen die direct vanuit de Maatschappelijke Opvang of de straat doorstroomt naar een woning is redelijk nieuw voor onze gemeente en we vonden het heel belangrijk de kans van slagen zo groot mogelijk te laten zijn. Deze mensen hebben al veel meegemaakt en zijn regelmatig van het kastje naar de muur gestuurd. Wij wilden er samen alles aan doen om hen een duurzaam en veilig thuis te bieden. Zodat zij vanuit die rust kunnen werken aan hun problemen en uitdagingen en weer zelfstandig kunnen meedraaien.”

Wie komen in aanmerking?

In principe selecteert het Utrechtse Stadsteam Back Up voor Eerst een Thuis de kandidaten als er woningen beschikbaar komen. In overleg met Eerst een Thuis en Lister vroeg Ineke Kosterman ook het eigen Sociaal Team Houten om mensen voor te dragen. Daaruit kwam een jongere naar voren die al een tijdje van de ene naar de andere tijdelijke woonplek verhuisde. Met de selectie van een tweede kandidaat door het Stadsteam Back Up, kon ook de wachtlijst in Utrecht een klein beetje worden verkort. “Een mooie balans”, vindt Ineke, “waarmee we aansluiten bij de kern van de Sociale Koers van onze gemeente: een inclusieve samenleving. We vinden het belangrijk dat iedereen een kans krijgt mee te doen en erbij te horen.

Ineke Kosterman

Daar hoort ook een plek om te wonen bij, en daar voelen wij als gemeente een grote verantwoordelijkheid in. In dit geval kregen we een extra duwtje in de rug van Eerst een Thuis, omdat we vanuit dit Living Lab-project voldoende middelen en ondersteuning beschikbaar hadden om het goed te doen, te profiteren van de kennis en ervaring van anderen en goede ambulante begeleiding kunnen bieden.”

Belang van een zachte landing

Ineke Kosterman is regionaal trekker voor het Living Lab vanuit de Lekstroomgemeenten en heeft in die functie goed zicht op wat er in de andere regiogemeenten gebeurt op dit gebied. “Ik kan mijn collega’s in andere gemeenten vanuit onze ervaring met dit traject aandachtspunten meegeven om de slagingskans te vergroten. Ik hamer dan vooral op het belang van een zachte landing in de wijk. Zorg voor een goede lokale inbedding en benut wat er al aan formele maar zeker ook aan informele zorg beschikbaar is. Verder benadruk ik dat je als partners in zo’n traject goed moet kijken waar ieders kracht zit en discussies niet uit de weg moet gaan, zodat je in een vroeg stadium de afspraken en verantwoordelijkheden helder hebt.

Ook is het goed na te denken over hoe je het toewijzen van woningen aan ex-daklozen naar buiten kunt uitleggen gezien de schaarste aan sociale huurwoningen. Wij leggen daarin steeds de nadruk op het grotere plaatje: als gemeente hebben we ook een regionale taak. En van de groep daklozen in de Utrechtse opvang komt een deel ook uit de randgemeenten, zoals Houten. Dan is het dus logisch dat ook wij ons best doen hen te huisvesten."

Meer plekken in de toekomst?

Overweegt Houten in de toekomst meer woonruimte te realiseren voor de doelgroep van voormalig dak- en thuislozen? Ineke heeft daar zeker hoop op, al realiseert zij zich dat we afhankelijk zijn van het aanbod sociale huurwoningen. "Deze ervaring met Eerst een Thuis is een mooi vliegwiel geweest en ik merk dat de problematiek van deze doelgroep meer is gaan leven bij alle betrokkenen in Houten. Als gemeente kijken we samen met onze partners naar wat we in de toekomst nog meer kunnen doen en hebben we continu de antenne uitstaan voor geschikte woonplekken. We doen dit nadrukkelijk vanuit het bredere plaatje van andere (kwetsbare) groepen inwoners die óók een woning zoeken, dus met oog voor de goede balans voor andere woningzoekenden, zoals statushouders en jongeren."

Luchtbedje in de woonkamer

De twee nieuwe inwoners van Houten zijn na enkele maanden in hun eigen tweekamerwoning tot rust gekomen en krijgen nu hulp van Lister bij het formuleren van hun hulpvraag. De begeleiding is erop gericht dat zij na twee jaar op eigen benen staan en volwaardig mee kunnen draaien in de maatschappij. Ineke: "Eén van de twee jongeren was zó blij met een dak boven zijn hoofd dat hij al op een luchtbedje in de woonkamer bivakkeerde voordat de woning was ingericht en de voorzieningen waren aangesloten. Het ontroerde wethouder Hilde de Groot zichtbaar toen ik dat aan haar vertelde. Zelf kreeg ik ook kippenvel. Op zo'n moment realiseer je je pas goed wat een eigen woonplek voor een mens betekent."

Living Lab Eerst een Thuis

Een toekomstperspectief voor dak- en thuislozen begint met een eigen adres, een eigen bed en een eigen douche. Dat is de kerngedachte achter het Living Lab Eerst een Thuis; een samenwerking tussen de U16-gemeenten, zorgorganisaties en woningcorporaties. In twee jaar tijd krijgen meer dan 200 daklozen een eigen huurwoning, als veilige basis om onder begeleiding te werken aan herstel en zelfvertrouwen. In de Lekstroomgemeenten Houten, Nieuwegein en Vijfheerenlanden zijn al 17 woningen gerealiseerd en volgen er dit jaar nog zeker 14.

**Meer weten over het Stadsteam BackUp of het Living Lab Eerst een Thuis?
Neem gerust contact op met een van de projectleiders of word lid van onze
[LinkedIn-pagina](#).**

Nadine Langerak

06-42525291

nadine.langerak@utrecht.nl

Koen van Bremen

06-34177688

koen.van.bremen@utrecht.nl

eerst
een
THUIS